

Apkārt atomam centrā simetrizējas kovalentās saites, veidojot kristāla simetriju.

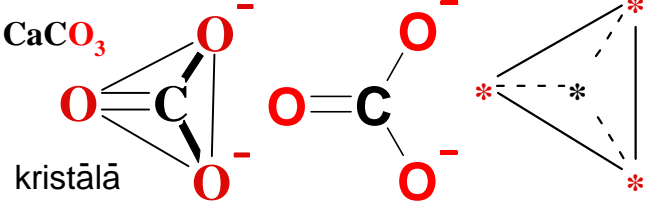
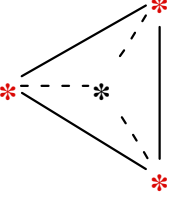
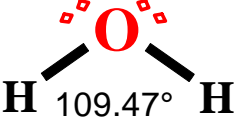
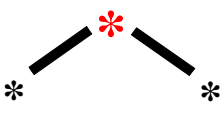
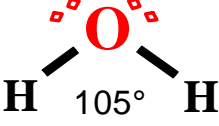
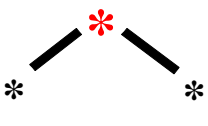
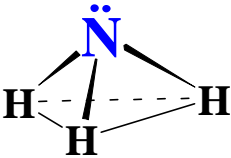
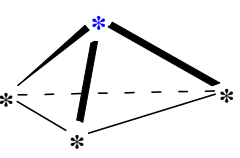
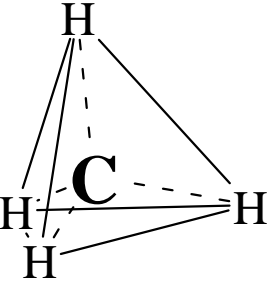
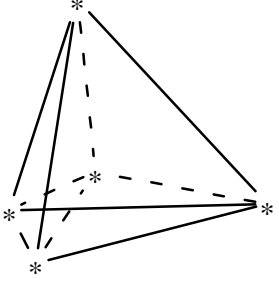
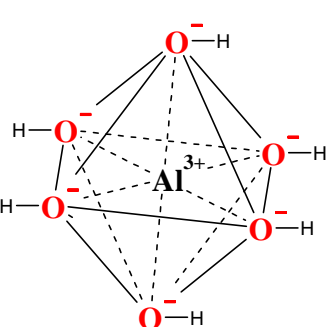
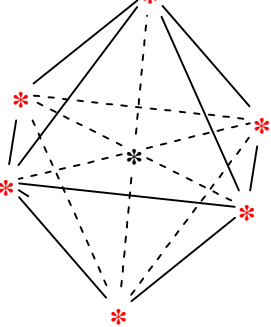
Rentgena kristalogrāfiju lieto molekulu struktūras noteikšanai.

Kristāla izskatu attēlo stereo grafiska tīklojuma veidā tā kā Wulfa režģis vai Lamberta režģis.

Atoma punktu struktūrā apraksta ar tā Millera indeksu.

Rentgena kristalogrāfija proteīniem, DNS, RNS, ogļhidrāti, lipīdi

Simetrizācijas ģeometrija

Simetrijas ģeometrija	Formula	Struktūra	Ģeometrija
lineāra nūja 180°	C_2H_2	$H-C\equiv C-H$	*—*—*—*
trigonāla planāra 120°	CO_3^{2-}		
leņķiska 109.47° 0° C ρ=0.9167 g/mL; blīvums -100° C ρ=0.9257 g/mL; blīvums	ledus H_2O		
leņķiska 105° 0° C ρ=0.9998425 g/mL; blīvums +3.89° C ρ=0.9999999 g/mL; blīvums +25° C ρ=0.9970479 g/mL; blīvums	ūdens H_2O		
trigonāla piramidāla	$:NH_3$		
tetraedrāla, tetragonāla	CH_4		
oktaedrāla, heksagonāla bipiramidāla	$[Al(OH)_6]^{3-}$		

Atoma centrālā simetrijas ģeometrija koordinatīvā savienojumā

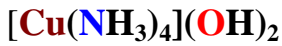
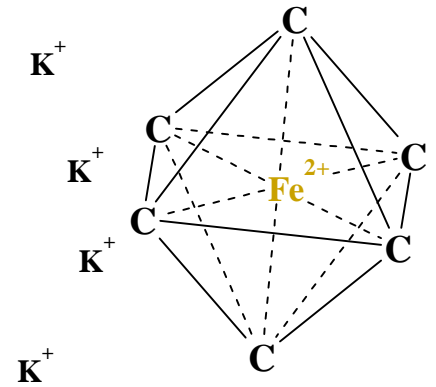
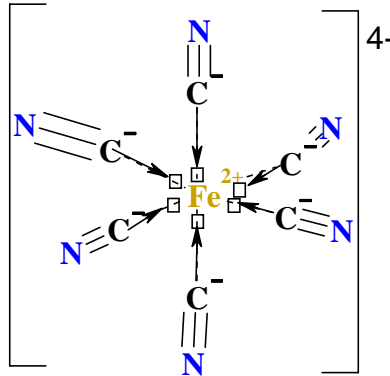

Oktaedrāla vai Heksagonāla ģeometrija :

Kālija hekso ciano ferāts(II)

Bipiramidāla

Donoru-akceptoru saite
 Atomi ar nedalītu elektronu pāri :
 ir donori : $\rightarrow$ □ akceptors
 centrālais atoms
 ar 6 neaizpildītām □ orbitālēm akceptē
 6 pārus :
 akceptors □□□ Fe^{2+} □□□ akceptors
 un donors
 $N\equiv C^- \rightarrow \square Fe^{2+} \square \leftarrow :C\equiv N$ donors;

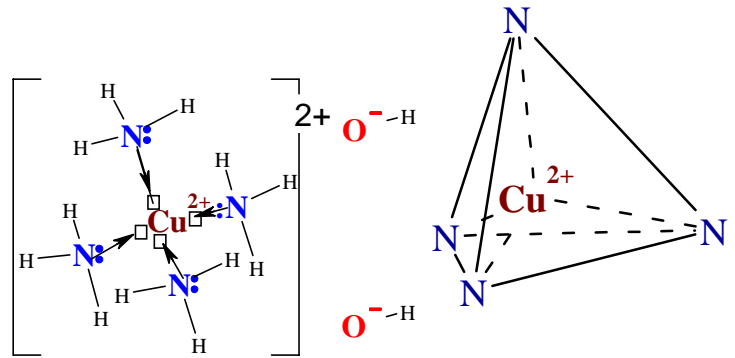

Tetraedrāla vai Tetragonāla ģeometrija :

tetra amino vara(II) hidroksīds

Donoru-akceptoru saite

Atomi ar nedalītu elektronu pāri : ir
 donori : $\rightarrow$ □ akceptors centrālais atoms
 ar 4 neaizpildītām □ orbitālēm akceptē 4 pārus :
 akceptors □□ Cu^{2+} □□ akceptors un
 donors $H_3N:$ $\rightarrow$ □ Cu^{2+} □ $\leftarrow$: NH_3 donors ;

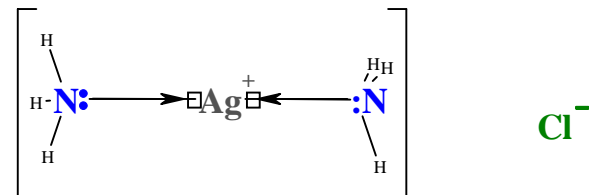

Lineāra vai nūjiņas ģeometrija :

di amino sudraba(I) hlorīds

Donoru-akceptoru saite

Atomi ar nedalītu elektronu pāri : ir
 donori : $\rightarrow$ □ akceptors centrālais atoms
 ar 2 neaizpildītām □ orbitālēm akceptē 2 pārus :
 akceptors □ Ag^+ □ akceptors un
 donors $H_3N:$ $\rightarrow$ □ Ag^+ □ $\leftarrow$: NH_3 donor s;

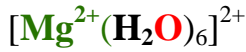

Lineāra vai nūjiņas ģeometrija

Galvenie elektronu pāru donor atomi ir $N:$ un $:O:$ divu elektronu pāru īpašnieks skābeklis

Metāla jonu Mg^{2+} , Ca^{2+} , Na^+ , K^+ , ... , simetrijas ģeometrija cilvēka organismā

heksa akva magnija(II) katjons

Donoru-akceptoru saite

Nedalīta elektronu pāru : īpašnieki atomi $:O:$ ir donori $O: \rightarrow \square$ akseptori centrālā atoma Mg^{2+}

6 brīvās orbitāles kā pāru : akseptori $\square$

akceptors $\square \square \square Mg^{2+} \square \square \square$ akceptors un donors $H_2O: \rightarrow \square Mg^{2+} \square \leftarrow :OH_2$ donors ;

heksa akva kalcija(II) katjons

Donoru-akceptoru saite

Nedalīta elektronu pāru : īpašnieki atomi $:O:$ ir donori $O: \rightarrow \square$ akseptori centrālā atoma Ca^{2+}

6 brīvās orbitāles kā pāru : akseptori $\square$

akceptors $\square \square \square Ca^{2+} \square \square \square$ akceptors un donors $H_2O: \rightarrow \square Ca^{2+} \square \leftarrow :OH_2$ donors ;

heksa akva nātrija(II) katjons

Donoru-akceptoru saite

Nedalīta elektronu pāru : īpašnieki atomi $:O:$ ir donori $O: \rightarrow \square$ akseptori centrālā atoma Na^+

6 brīvās orbitāles kā pāru : akseptori $\square$

akceptors $\square \square \square Na^+ \square \square \square$ akceptors un donors $H_2O: \rightarrow \square Na^+ \square \leftarrow :OH_2$ donors ;

heksa akva kālija(II) katjons

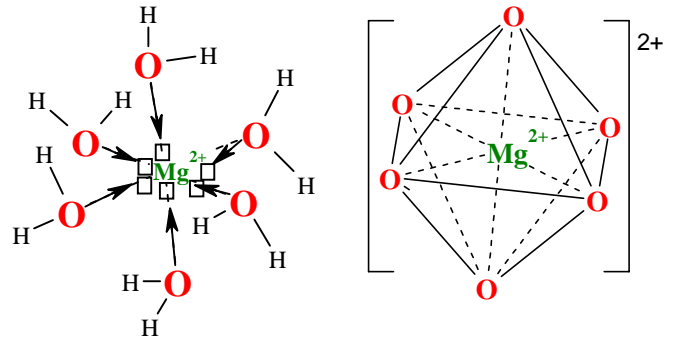
Donoru-akceptoru saite

Nedalīta elektronu pāru : īpašnieki atomi $:O:$ ir donori $O: \rightarrow \square$ akseptori centrālā atoma K^+

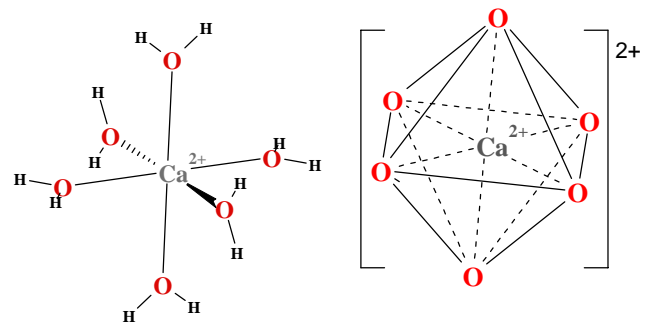
6 brīvās orbitāles kā pāru : akseptori $\square$

akceptors $\square \square \square K^+ \square \square \square$ akceptors un donors $H_2O: \rightarrow \square K^+ \square \leftarrow :OH_2$ donors ;

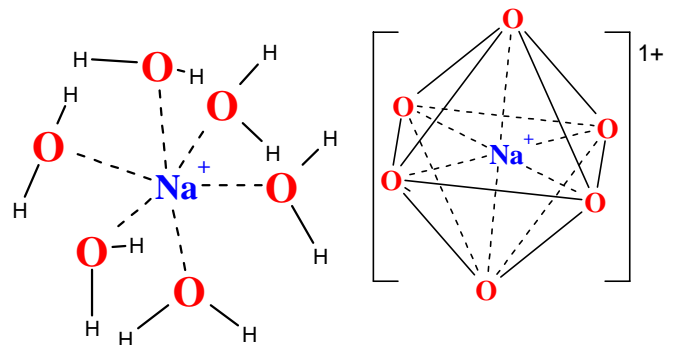
Oktaedrāla vai Heksagonāla ģeometrija :
Bipiramidāla

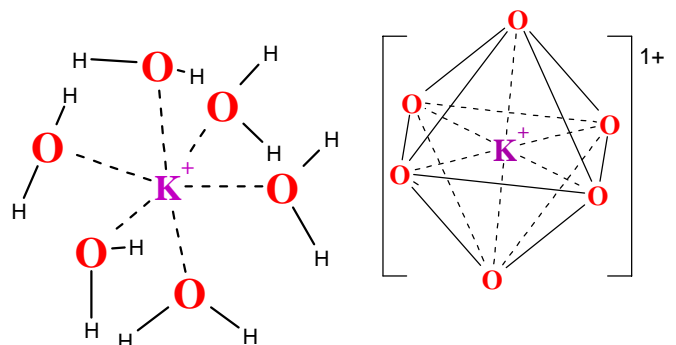
Oktaedrāla vai Heksagonāla ģeometrija :
Bipiramidāla

Oktaedrāla vai Heksagonāla ģeometrija :
Bipiramidāla

Oktaedrāla vai Heksagonāla ģeometrija :
Bipiramidāla

$[\text{Cu}^{2+}(\text{H}_2\text{O})_4]^{2+}$
tetra akva vara(II) katjons

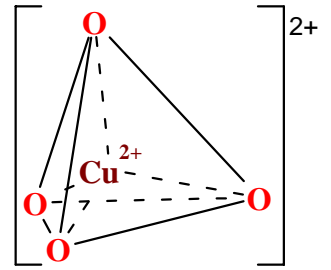
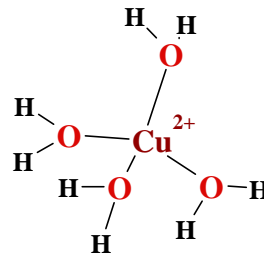
Tetraedrāla vai Tetragonāla ģeometrija : :

Donoru-akceptoru saite

Atomi ar nedalītu elektronu pāri : ir

donori $\text{O}:$ → □ akceptors centrālais atoms Cu^{2+}
ar 4 neaizpildītām □ orbitālēm akceptē 4 pārus :

akceptors □ □ Cu^{2+} □ □ akceptors un
donors $\text{H}_2\text{O}:$ → □ Cu^{2+} □ ← $:\text{OH}_2$ donors;

$[\text{Zn}^{2+}(\text{H}_2\text{O})_4]^{2+}$
tetra akva cinka(II) katjons

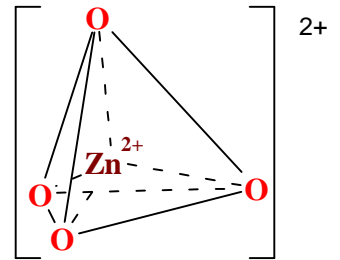
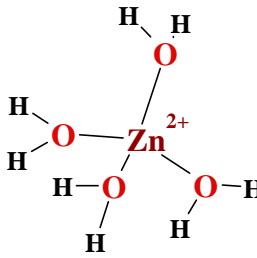
Tetraedrāla vai Tetragonāla ģeometrija : :

Donoru-akceptoru saite

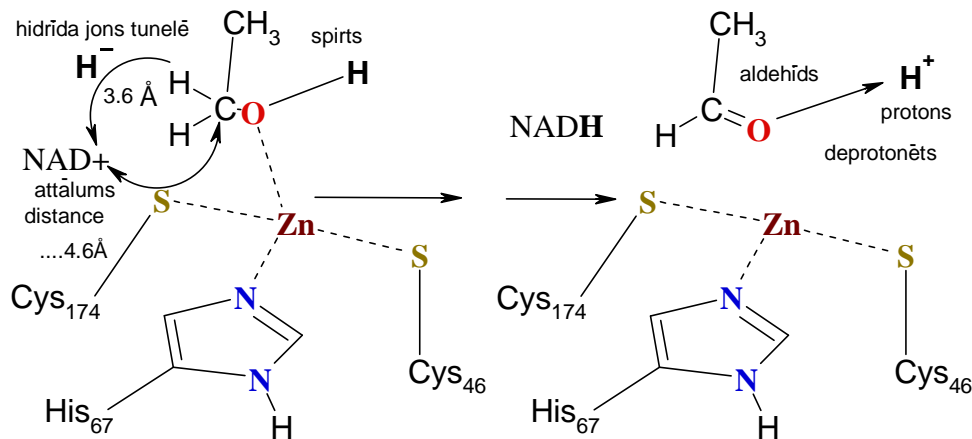
Atomi ar nedalītu elektronu pāri : ir

donori $\text{O}:$ → □ akceptors centrālais atoms Zn^{2+}
ar 4 neaizpildītām □ orbitālēm akceptē 4 pārus :

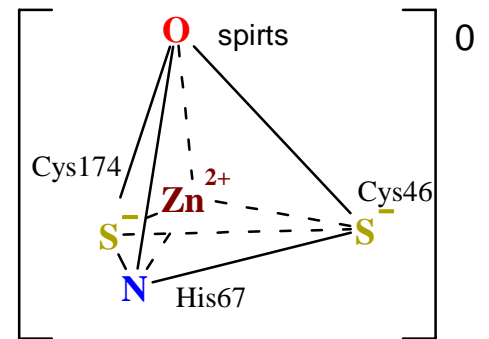
akceptor □ □ Zn^{2+} □ □ akceptors un
donors $\text{H}_2\text{O}:$ → □ Zn^{2+} □ ← $:\text{OH}_2$ donors ;

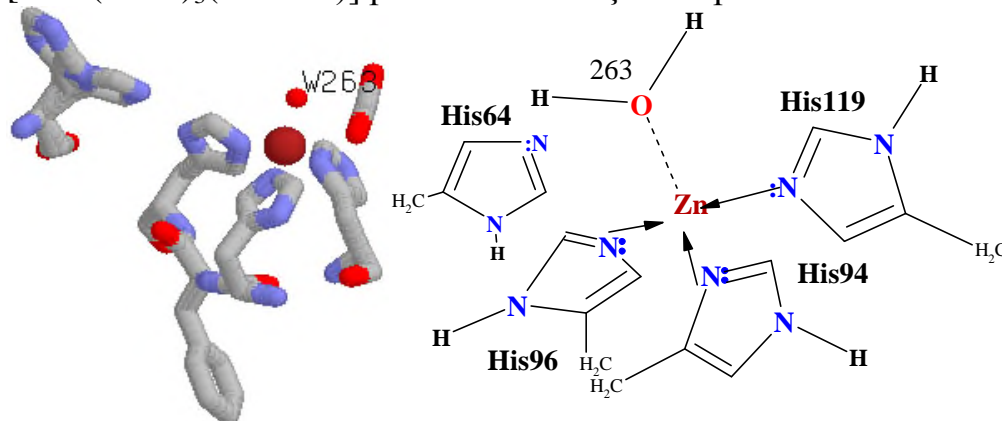
Alkohola dehidrogenāze E.1 klase 1HLD.pdb Zn^{2+} koordinē Cys46-Cys174-His67-spirtu:
 $[\text{Zn}^{2+}(\text{S}^-\text{Cys})_2(\text{O}^-\text{spirts})(\text{N}^-\text{His})]$ kompleksam neitrāls nulles lādiņš .

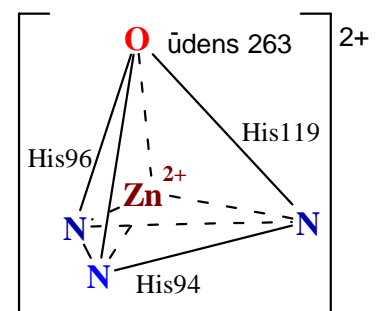
Tetraedrāla vai Tetragonāla ģeometrija :

Karboanhidrāze E.2 klase 2VVA.pdb Zn^{2+} koordinē His96-His94-HisHis119-ūdeni
 $[\text{Zn}^{2+}(\text{N}^-\text{His})_3(\text{O}^-\text{ūdens})]$ pozitīvs +2 lādiņš kompleksam.

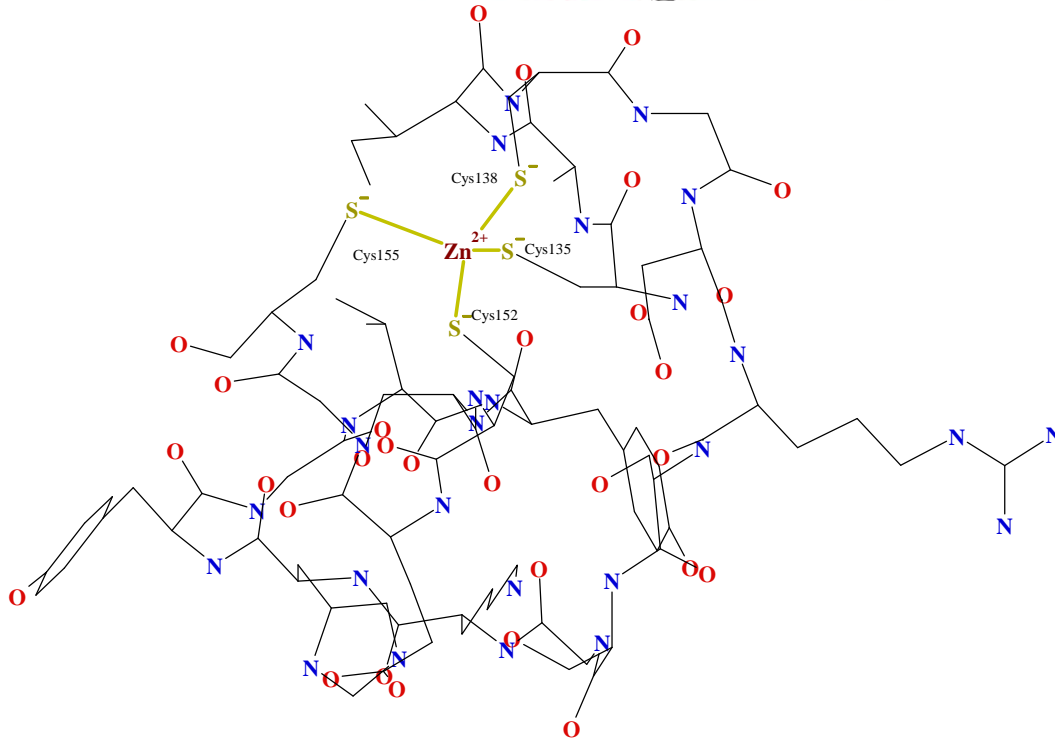
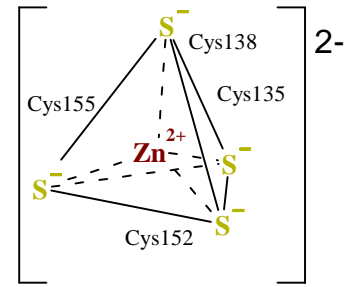
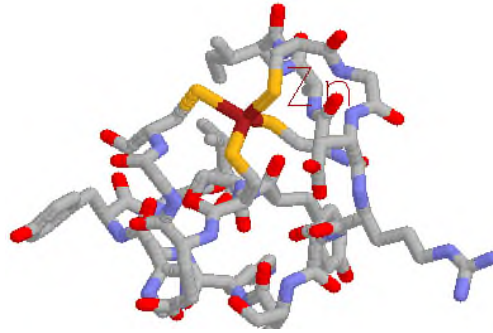
Tetraedrāla vai Tetragonāla ģeometrija

Zn pirkstu motīvs DNS saistīšanai 3DZY.pdb Zn^{2+} koordinē Cys138-Cys135-Cys152-Cys155

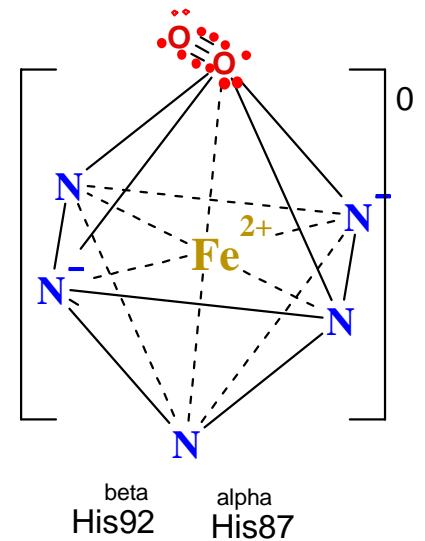
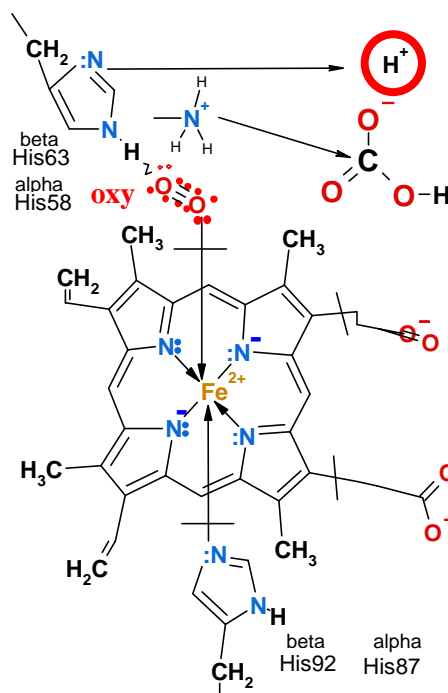
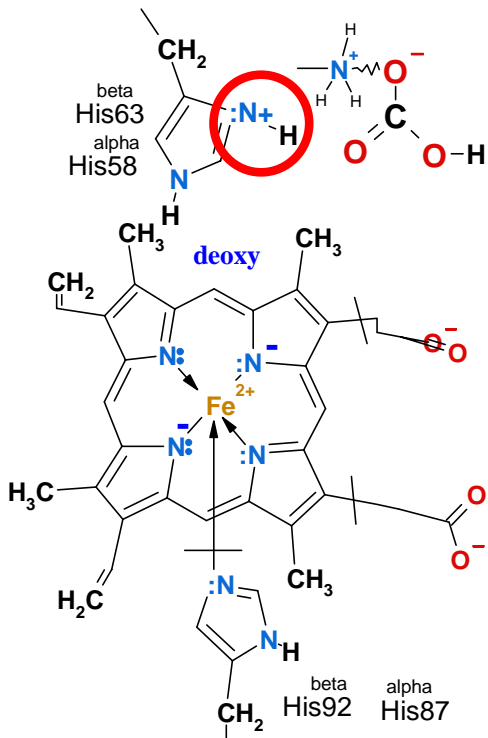
$[Zn^{2+}(S^-Cys)_4]^{2-}$ negatīvs -2 kompleksa lādiņš.

Tetraedrāla vai Tetragonāla ģeometrija

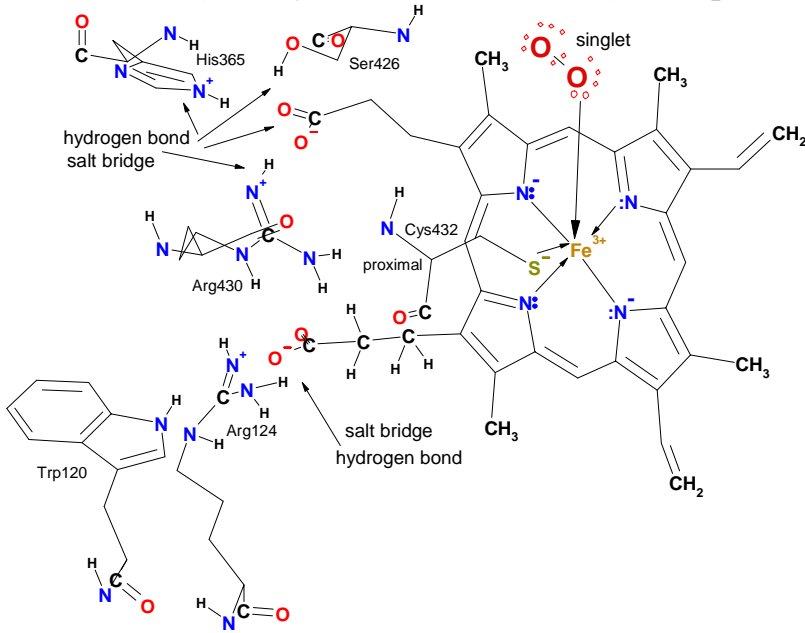

Atspole hemoglobīns deoxy-oxy Fe^{2+} koordinē hēma $N^-N-N-N-N$ His63,58- $O\equiv O$ tripleta skābekli $[Fe^{2+}(N \text{ hēms})_4(N_{\text{His63,58}})(O\equiv O \text{ tripleta skābekli})]$ kompleksa lādiņš neitrāls 0.

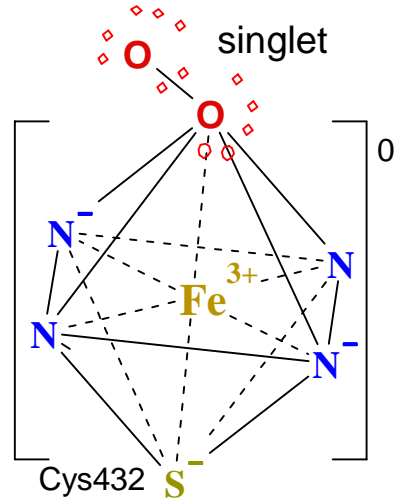
Oktaedrāla, Heksagonāla, Bipiramidāla ģeometrija :

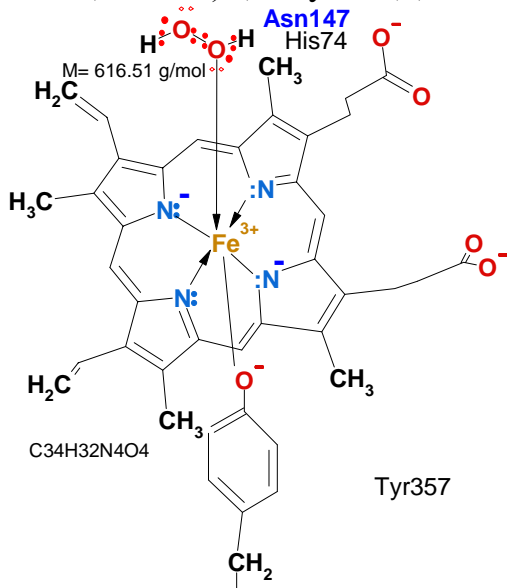
Citohroms P450 Fe^{3+} koordinē hēma $N-N-N-N$ - S^- Cys432- $O-O$ **singleta** skābekli $[Fe^{3+}(N \text{ hēms})_4(S^- \text{ Cys432})(O-O \text{ singleta})]$ kompleksa lādiņš neitrāls 0.

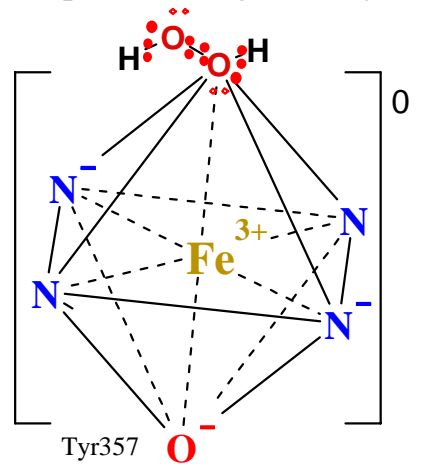
Oktaedrāla, Heksagonāla, Bipiramidāla ģeometrija:

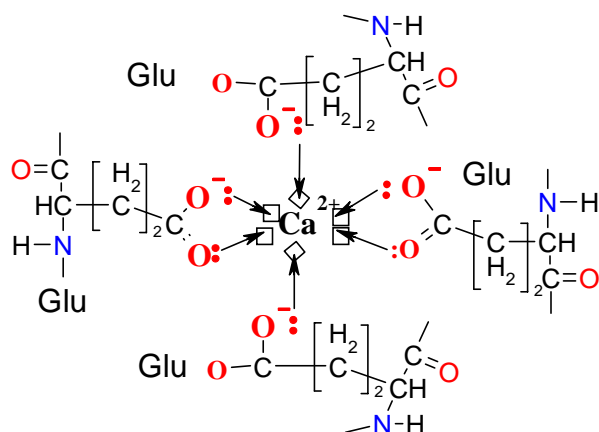
Katalāze (EC 1.11.1.6) Fe^{3+} koordinē hēma $N-N-N-N-O^-$ -Tyr357- $HO-OH$ *peroksīdu* $[Fe^{3+}(N \text{ hēms})_4(O^- \text{ Tyr357})(HO-OH \text{ peroksīds})]$ kompleksa lādiņš neitrāls 0.

Oktaedrāla, Heksagonāla, Bipiramidāla ģeometrija:

Miozīna kontrakciju Ca^{2+} koordinē četru glutamātu- COO^- karboksilātu sešus *skābekļa* atomus $[Ca^{2+}(Glu-COO^-)_4 \text{ ar } 4 (Glu-O^-)_4 \text{ un divi } Glu-C=O]$ kompleksa lādiņš ir mīnus divi 2- ...

Oktaedrāla, Heksagonāla, Bipiramidāla ģeometrija:

